

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 9685/2022
24.11.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ... код ..., Република ..., кога заступа Горан Живковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарства одбране, коју заступа Војно правобранилаштво из Београда, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1942/18 од 03.12.2018. године, у седници већа одржаној дана 24.11.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1942/18 од 03.12.2018. године у другом, четвртном, петом и шестом ставу изреке и предмет враћа том суду на поновно одлучивање о жалби тужиоца.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 5816/14 од 18.12.2017. године, првим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да суд обавезе тужену да тужиоцу на име материјалне штете по основу исплаћене зараде за период од 26.04.1992. године закључно са октобром 2017. године исплати појединачно означене месечне износе са законском затезном каматом од њихове доспелости до исплате. Другим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да суд обавезе тужену да тужиоцу убудуће на име месечне ренте плаћа износ од 79.277,38 динара почев од 01.11.2017. године са доспећем 01. у месецу за претходни месец и са законском затезном каматом од доспелости појединачних месечних износа ренте до исплате, све док за то буду постојали законски услови или док одлуком суда висина ренте не буде измењена, с тим што ће заостале а неисплаћене износе ренте исплатити одједном. Трећим ставом изреке обавезан је тужилац да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 90.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1942/18 од 03.12.2018. године, првим ставом изреке, укинута је пресуда Првог основног суда у Београду П 5816/14 од 18.12.2017. године. Другим ставом изреке делимично је усвојен тужбени захтев, па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете по основу исплаћене зараде за период од фебруара 2002. године закључно са октобром 2017. године исплати појединачно означене износе са законском затезном каматом од њихове месечне доспелости до исплате. Трећим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да суд обавезе тужену да тужиоцу на име накнаде материјалне штете по основу изгубљене зараде за период од 26.04.1992. године закључно са јануаром 2002. године исплати појединачно означене износе са законском затезном каматом од

њихове месечне доспелости до исплате. Четвртим ставом изреке усвојен је тужбени захтев, па је обавезана тужена да тужиоцу на име месечног износа ренте плаћа износ од 79.277,38 динара почев од 01.11.2017. године, па убудуће, сваког првог у месецу за претходни месец док за то буду постојали законски услови или док одлуком суда висина ренте не буде измењена, с тим што је доспеле а неисплаћене износе дужна платити одједном, са законском затезном каматом од доспелости појединачних месечних рата до исплате. Петим ставом изреке обавезана је тужена да на име трошкова првостепеног поступка тужиоцу исплати износ од 1.587.887,28 динара са законском затезном каматом од 18.12.2017. године, као дана доношења првостепене одлуке до исплате. Шестим ставом изреке обавезана је тужена да на име трошкова другостепеног поступка тужиоцу исплати износ од 283.442,84 динара са законском затезном каматом од 03.12.2018. године, као дана доношења другостепене одлуке, до исплате.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију, указујући на погрешну примену материјалног права.

Тужилац је доставио свој одговор на ревизију тужене.

Разматрајући изјављену ревизију сходно члану 403. став 2. тачка 2. у вези са чланом 408. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/18...18/20), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на битне повреде одредаба парничног поступка које би ревизијски разлог биле у смислу члана 407. став 1. тачка 2. и 3. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је по одслужењу војног рока, као мобилисани припадник ЈНА приликом напада паравојних формација на положаје ЈНА на подручју Босанског Брода рањен дана 26.04.1992. године. Услед задобијене повреде тужиоцу је ампутиран трећи прст левог стопала. Правоснажном пресудом Другог општинског суда у Београду П 2692/97 од 29.12.1998. године тужена је обавезана да тужиоцу накнади нематеријалну штету. Као припадник Војске Републике Српске тужилац је рањен још два пута, дана 08.09.1992. године и дана 11.06.1995. године, али последице тих рањавања нису предмет овог поступка. Због повреде задобијених током наведених ратних дејстава тужиоцу је признато својство ратног војног инвалида седме категорије са 50% војног инвалидитета по ком основу прима инвалиднину. Тужилац је рођен 1970. године и по завршетку трогодишње грађевинске-геодетске школе 1988. године стекао је звање керамичара – подополагача, а на бироу за незапослене пријављен је од 21.01.2002. године. Комисијским вештачењем судских вештака медицине рада доктора Трифка Брења, специјалисте неуропсихијатрије доктора Зорана Ђурића и специјалисте ОРЛ докторке Драгославе Андрејић, утврђено је да је код тужиоца услед ампутације трећег прста левог стопала дошло до умањења радне способности од 30%. Статички гледано, стопало се приликом стајања и лаганог ходања ослања на пету, јастуче палца и малог прста, а динамика радних активности, посебно за занимање за које се тужилац оспособио, захтева ангажовање скоро свих делова стопала, јер чучање, клечање, савијање склучног зглоба и стопала ангажује њихову пуну снагу и покретљивост. Осим наведеног дефицита, тужилац болује од ПТСП, што његову радну способност умањује због одсуства концентрације и немогућности да

континуирано посао обавља током осмочасовног радног времена. Са становишта специјалиста ОРЛ нема умањења радне способности.

Економско-финансијским вештачењем висина изгубљене зараде и ренте занимање керамичара, утврђена је на основу просечне зараде три упоредна радника исте струке, запослена у предузећу „ББ“ у Тужилац није примао накнаду за незапослене нити је користник права код Фонда ПИО Републике Српске. Налаз вештака медицине рада, који је оценио да код тужиоца због повреде настале дана 26.04.1992. године нема умањења радне способности, другостепени суд није прихватио, са образложењем да је због сложености настале повреде вештачење поверено комисији судских вештака чији је налаз прихваћен као релевантан.

По оцени неоснованости приговора застарелости потраживања траженог тужбом поднетом дана 26.02.2007. године, имајући у виду петнаестогодишњи рок застарелости кривичног гоњења извршиоца кривичног дела оружане побуне из члана 124. КЗ СРЈ, другостепени суд је сагласно члану 173. и члану 174. ЗОО оценио да је тужена објективно одговорна за штету коју је тужилац претрпео као припадник ЈНА и коју ће трпети и убудуће, те је сходно члану 195. ЗОО тужбени захтев од фебруара 2002. године усвојио у висини утврђеној налазом вештака економско-финансијске струке. Делимично одбијање тужбеног захтева за период од 26.04.1992. године закључно са јануаром 2002. године другостепени суд је образложио околношћу да се после потписивања Дејтонског споразума дана 14.12.1995. године тужилац на биро за незапослене први пут пријавио дана 21.01.2002. године, од када формално тражи посао, па му и изгубљена зарада припада од фебруара 2002. године. Сходно члану 277. став 1. ЗОО, на доспеле а неисплаћене износе изгубљене зараде тужиоцу је законска затезна камата досуђена од њихове месечне доспелости до исплате.

По оцени Врховног касационог суда, ревизијом тужене се основано указује на погрешну примену материјалног права, из ког разлога је од стране другостепеног суда чињенично стање погрешно и непотпуно утврђено, а због чега је сходно члану 416. став 3. ЗПП побијана пресуда укинута у усвајајућем делу тужбеног захтева.

Доказима изведеним током поступка другостепени суд је утврдио да је тужиочева радна способност умањена 30% са становишта налаза специјалисте медицине рада и неуропсихијатра, а висина изгубљене зараде и ренте од 100% месечних примања керамичара, утврђена је економско-финансијским вештачењем.

Радна способност је способност појединца за обављање послова који се на тржишту рада могу валоризовати или способност организма да у току рада одржи унутрашњу физиолошку равнотежу и да по престанку рада у оптималном времену у потпуности успостави баланс нарушен осмочасовним радним ангажовањем.

Тужилац се завршетком трогодишње грађевинско-геодетске школе оспособио за занимање керамичара-подполагача. Због одласка на одслужење редовног војног рока, мобилизације која је одмах после тога уследила, те рањавања дана 26.04.1992. године, тужилац се тим занимањем никада није бавио.

Приликом доношења своје одлуке другостепени суд је висину истакнутог тужбеног захтева делимично усвојио за период од пријављивања на биро за незапослене, односно од фебруара 2002. године, па убудуће, закључујући да тужиоцу припада целокупни износ изгубљене зараде керамичара, утврђене према налазу

вештака заснованог на подацима Предузећа „ББ“ из ... за три упоредна радника исте струке. Другостепени суд је своју одлуку заправо засновао на оцени умањене професионалне радне способности тужиоца, која подразумева способност појединца за обављање послова у области уско професионалног опредељења везаног за стручну оспособљеност и школску спрему. Према налазу комисије вештака тужиочева радна способност је умањена и према датом мишљењу, због последица ампутирања трећег прста леве ноге и ПТСП, он није у могућности да посао керамичара, физички захтеван (кљечање, чучање, савијање скочног зглоба) концентрисано у континуитету обавља током осам сати рада. Међутим, преостала радна способност тужиоца није цењена од стране комисије вештака нити ју је другостепени суд размотрио са становишта мање захтевних занимања, која би, уз нижи интензитет физичког и психичког напрезања, тужилац био у могућности да обавља од фебруара 2002. године, када је формално почео да тражи посао, што не би чинио да је потпуно радно неспособан за било који посао на тржишту рада.

Накнада штете због смањења радне способности не досуђује се на бази утврђеног процента умањења радне способности као последица повређивања већ на бази постојања стварне штете у виду негативне разлике у доходу који би, у конкретном случају, тужилац остваривао бавећи се занимањем керамичара – подполагача и занимањем које је са постојећом радном способношћу у могућности да обавља, а што приликом доношења ревизијом побијане пресуде није цењено.

Сагласно датој правној аргументацији, другостепени суд ће приликом поновног одлучивања примену члана 195. ЗОО, који регулише одговорност штетника за накнаду материјалне штете у висини изгубљене зараде и ренте, размотрити не само са становишта умањења радне способности за обављање професионалне делатности керамичара, којим због последица рањавања према налазу Комисије вештака тужилац није у могућности да се бави, већ са становишта тужиочеве преостале радне способности за обављање других, мање захтевних послове, које би био способан да ради у периоду током кога је као лице без запослења, био пријављен на бироу за незапослене. У зависности од тако утврђеног чињеничног стања другостепени суд ће оценити основ и висину спорног новчаног потраживања имајући у виду евентуално постојеће разлике месечне зараде између занимања керамичара и занимања које је према преосталој радној способности тужилац у могућности да обавља у спорном периоду. Када поступајући по примедбама из овог решења чињенично стање правилно и потпуно утврди, другостепени суд ће правилном применом материјалног права одлучити о жалби тужиоца.

Одлука о трошковима парничног поступка укинута је сходно члану 165. став 3. ЗПП, јер зависи од коначног исхода спора.

**Председник већа-судија
Марина Милановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић